

Integraal Gebiedsontwikkelings Programma 2012-2019

Gedeputeerde Staten, 8 mei 2012

80AED6C1

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Context ruimtelijk beleid en uitvoering.....	5
3.	Achtergrond integrale gebiedsontwikkeling	7
3.1	Gebiedsontwikkeling: de definitie.....	7
3.2	Integrale gebiedsontwikkeling in ontwikkeling	7
3.3	De Filosofie	8
4.	Uitwerking Integraal Gebiedsontwikkelings-Programma	9
4.1	De Criteria.....	9
4.2	De IGP projecten	9
4.3	De Spelregels voor inzet	12
4.3.1	Vooronderzoek	13
4.3.2	Verkenningfase	14
4.3.3	Planuitwerkingsfase	14
4.3.4	Realisatiefase.....	15
4.4	Anders werken is anders uitvoeren.....	15

1. Inleiding

Samen maken we Utrecht mooier. In het Coalitieakkoord Provincie Utrecht 2011-2015 is nadrukkelijk gekozen voor een andere manier van werken, waarbij ingezet wordt op 3 pijlers:

1. Focus op kerntaken
2. Vertrouwen in de samenleving
3. Oplossingsgerichte overheid

In de drie pijlers zit de wens besloten om als krachtig midden-bestuur meer **integraal** en **efficiënt** te gaan werken. Als regio staan we de komende jaren voor complexe vraagstukken met veel samenhang. We zullen met elkaar, overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties, inwoners en kennisinstellingen, integrale oplossingen moeten realiseren. In onze sturingsfilosofie staat het bereiken van de doelen voorop, welke rol de provincie daarbij heeft is daarvan afgeleid.

De urgentie om vanuit een integraal perspectief (beleids-)doelen te realiseren is de laatste jaren alleen maar toegenomen. In het coalitieakkoord 2011-2015 is dit ook onderkend; *'het op elkaar afstemmen van projecten biedt mogelijkheden om onze middelen efficiënter in te zetten'*. En *'Daar waar sprake is van een omvangrijke ruimtelijke opgave met meerdere belangen, die het lokale niveau overschrijden, pakken wij onze rol op in de gebiedsontwikkeling'*. In het coalitieakkoord is voor integrale gebiedsontwikkeling structureel € 2,0 mln. per jaar beschikbaar gesteld, en voor het uitvoeringsprogramma van de structuurvisie (Ruimtelijk Actieprogramma) nogmaals structureel € 2,0 mln. per jaar.

Met de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) wil de provincie komen tot een meer integrale aanpak van beleidsvorming en beleidsrealisatie. De afgelopen jaren heeft de Provincie Utrecht hier via het Ruimtelijk Actie Programma 2008-2011 al ervaring mee opgedaan. In de eindevaluatie van dit RAP 2008 – 2011 zijn een paar belangrijke punten geconstateerd die aandacht vragen bij de uitwerking van nieuwe opgaven voor integraal ruimtelijk beleid en –uitvoering:

- het Ruimtelijk Actieprogramma leidt tot versnelling van beleidsrealisatie. De meerwaarde van de provincie komt vooral tot uiting bij complexe projecten met een bovenlokaal karakter die om een duidelijke regierol vragen.
- sterkere sturing vóóraf, gericht op provinciale doelen, leidt tot grotere effectiviteit. De provincie Utrecht kan aan slagkracht winnen door bundeling van de inzet van bestuurskracht en middelen. Om plannen ook daadwerkelijk tot realisatie te brengen is een steviger inzet nodig; dit pleit van een integrale aanpak van gebiedsontwikkeling.

De ervaringen met RAP 2008-2011 zijn positief. Daarom is er voor gekozen hier een vervolg aan te geven waarbij we een onderscheid maken tussen integrale beleidsontwikkeling (RAP.2) en integrale gebiedsontwikkeling (IGP). Het RAP operationaliseert het beleid; het IGP investeert in gebiedsontwikkeling. Gebiedsontwikkeling is aan de orde waar de uitwerking van beleid alleen niet genoeg is. Op een aantal plekken komen provinciale beleidsthema's bijeen; op deze 'hotspot' kunnen, aanvullend op het beleid, gerichte investeringen juist de doorslag geven. Successen kunnen hier alleen worden behaald als de krachten worden gebundeld met andere overheden en private partijen.

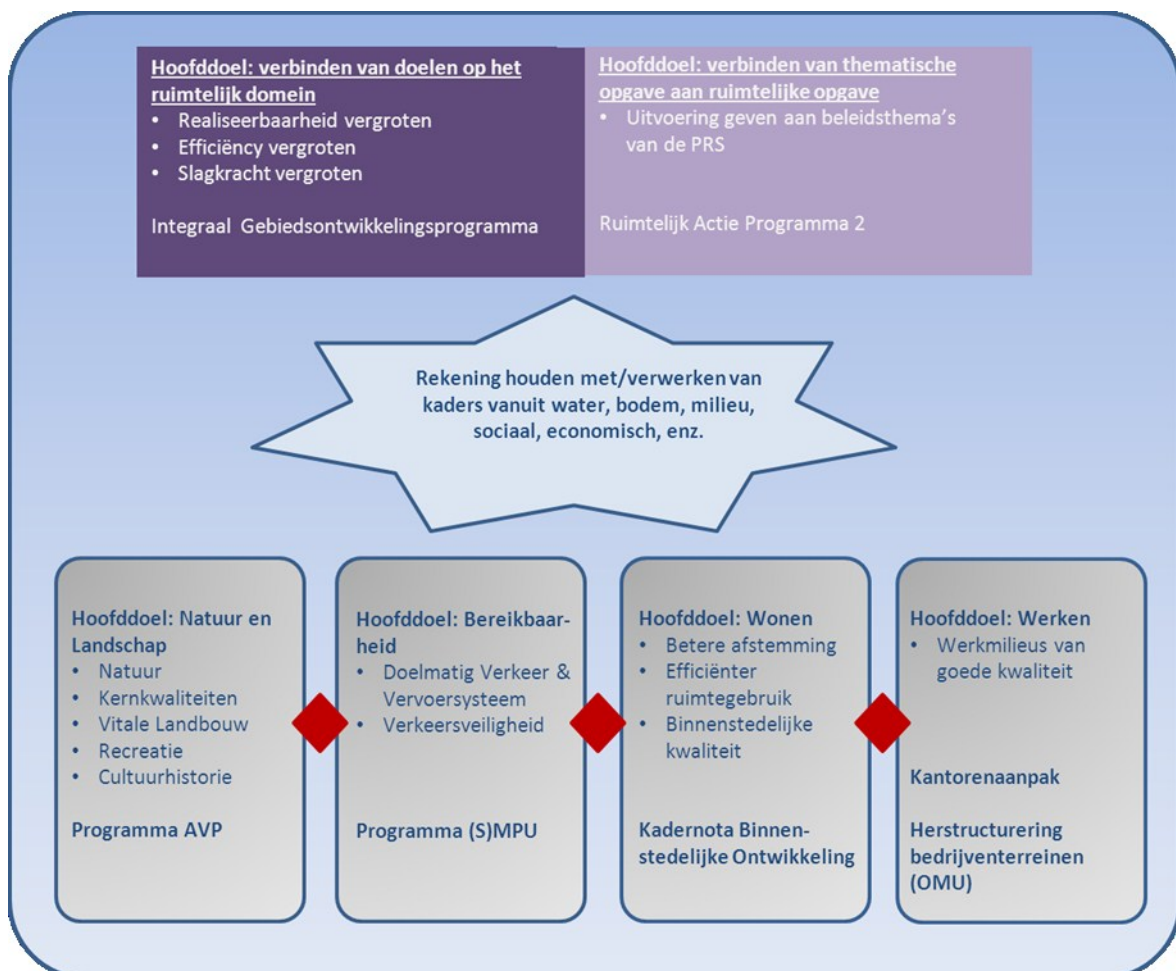
Dit document geeft een uitwerking van de manier waarop Provincie Utrecht integrale gebiedsontwikkeling wil stimuleren middels een Integraal Gebiedsontwikkelings Programma (IGP).

2. Context ruimtelijk beleid en uitvoering

De rode draad van het ruimtelijk beleid tot 2028 wordt gevormd door het behoud van het evenwicht tussen mens, milieu en markt. In de provincie Utrecht moet er ruimte zijn voor:

- Voldoende en divers woningaanbod en een goed voorzieningenniveau;
- Bereikbaarheid;
- Een concurrerend vestigingsmilieu voor de kennis- en creatieve bedrijven;
- Aantrekkelijke en beleefbare natuur en landschappen;
- Een leefomgeving die duurzaam is en anticipeert op klimaatverandering.

De Provincie werkt en investeert in deze ambitie door middel van diverse beleidsinstrumenten en investeringsprogramma's. De samenwerking en afstemming tussen projecten uit deze programma's kan beter en slimmer: combineren van doelen en investeringsbudgetten kan de slagkracht, realiseerbaarheid en efficiëntie van de provincie verbeteren. Het IGP en het RAP.2 hebben als doel deze bundeling en integrale wijze van werken te stimuleren. Figuur 1 schetst de samenhang tussen de bestaande programma's en beleidsterreinen, het RAP.2 en het IGP.

Figuur 1: overzicht van doelen en programma's die van toepassing zijn op de fysieke leefomgeving. In paars zijn de onderdelen aangegeven die nog niet (volledig) zijn geïmplementeerd.

Het IGP richt zich op het stimuleren van een integrale aanpak van gebiedsontwikkeling. Projecten uit de huidige investeringsprogramma's zijn leidend. In gebieden waar meervoudige doelen boven

bestaande programma's van beleidsterreinen aan de orde zijn, is het van belang deze met elkaar in verbinding te brengen. Door slim onze doelen te bundelen en te verbinden kunnen we efficiënter en slagvaardiger te werk gaan: alleen ga je sneller, maar samen komen we verder.

Thema's benoemd in de PRS krijgen via het RAP.2 een operationele vertaling. Dit zal leiden tot meer heldere doorwerking in provinciaal en gemeentelijk beleid, actuele aandachtspunten voor de 4-jaarlijkse herijking van de PRS, én meer scherpste op het bereiken van samenhangende provinciale doelen bij integrale gebiedsontwikkeling. Het RAP.2 verbindt daarmee ook de ruimtelijk relevante beleidsvelden.

Het IGP en het RAP.2 liggen sterk in elkaars verlengde: vanuit een thematische uitwerking kan een urgentie ontstaan om aandacht te geven aan de ontwikkeling van een specifiek gebied; omgekeerd kan er vanuit een gebiedsontwikkeling een aanleiding ontstaan om bepaalde ruimtelijke vraagstukken uit te werken. Het IGP en RAP.2 zijn daarmee 'communicerende vaten'.

3. Achtergrond integrale gebiedsontwikkeling

3.1 Gebiedsontwikkeling: de definitie

Gebiedsontwikkeling is een kernbegrip in het Coalitieakkoord en in de PRS. Het is ook een begrip waar verschillende interpretaties aan gegeven kunnen worden, ook in relatie tot het begrip 'gebiedsgericht werken'. Definitie van gebiedsontwikkeling die de Provincie Utrecht hier aan geeft luidt:

Gebiedsontwikkeling: Daar waar sprake is van het realiseren van meervoudige doelen en ambities, waarbij een ruimtelijk afgebakend gebied het integrerend kader vormt. Bij gebiedsontwikkeling gaat het écht om transitie en reallocatie van functies, dan wel om een (sterke) aanpassing van functies aan veranderende fysieke omstandigheden.

Bij gebiedsgericht werken zijn meervoudige doelen en transitie niet de onderscheidende criteria.

3.2 Integrale gebiedsontwikkeling in ontwikkeling

De provincie Utrecht is de afgelopen jaren in toenemende mate actief als het gaat om (integrale) gebiedsontwikkeling. Deze actieve rol komt tot uiting in diverse programma's en projecten geprogrammeerd via AVP¹, SMPU² en projecten als Hart van de Heuvelrug. Ook hebben wij via het RAP 2008-2011 ervaring opgedaan met de uitvoering van (voorbeeld)projecten op het gebied van de binnenstedelijke ontwikkeling, bedrijventerreinen, gemeentelijke gebiedsprojecten, landschappelijke kwaliteit en verbinding stad-land. Hiermee is provinciaal beleid op diverse onderdelen meer operationeel gemaakt en is ons inzicht op provinciale rollen bij feitelijke realisatie verscherpt.

Aandacht voor deze provinciale rol past in een breder landelijk beeld en wordt gevoed door verschillende tendensen:

- Vermindering van regels en subsidies. De maatschappij is de afgelopen jaren zo complex en dynamisch geworden dat het voor de overheid niet meer volstaat om alleen met regels en subsidies te besturen. Daarvoor in de plaats komt het denken in netwerken van maatschappelijke actoren en sturen op maatschappelijke resultaten. Dit vergt van de provincie een andere houding en rol.
- Steeds meer maatschappelijke processen hebben tegenwoordig een bovenlokale, regionale schaal. Ruimtegebruik, functieverandering, werkgelegenheid, mobiliteit en sociale structuren vragen een gezamenlijke aanpak van meerdere instanties, binnen en buiten de overheid. Meer en meer blijkt dat de gemeentelijke schaal onvoldoende is om ontwikkelingen vorm te geven.
- Steeds minder middelen bij elk van de betrokken partijen in gebiedsontwikkeling. Dit vraagt dat we meer nodig hebben om integrale gebiedsontwikkeling in gang te zetten.

In eerdere verkenningen heeft de Provincie al eens nagegaan hoe de provincie Utrecht omgaat met deze tendensen en aandachtspunten voor vervolg. Hier is echter tot op heden nog geen invulling aan gegeven. Het Regeerakkoord 2010 heeft een extra aanleiding gegeven om de provinciale rol bij gebiedsontwikkeling nader in te vullen. In het Regeerakkoord is opgenomen dat provincies zich moeten beperken tot hun kerntaken. Ruimte is één van de kerntaken. Het toezicht en de regie op zowel het gebied van ruimtelijke ordening, landschapsbeleid als op het gebied van volkshuisvesting gaat naar de provincies. De provinciale positie op het gebied van ruimte wordt hiermee versterkt.

¹ Agenda Vitaal Platteland

² Strategisch Mobiliteits Plan Uitvoering

3.3 De Filosofie

De Sturingsfilosofie van de Provincie Utrecht is leidend voor het inzetten van het IGP:

- Werken vanuit doelen staat voorop: de bestaande kaders zijn leidend, de bestaande portefeuilles zijn behulpzaam, maar deze staan ten dienste van de doelen die we voor de provincie Utrecht willen bereiken (zie de doelen in paragraaf 4.1)
- Decentraal wat kan, centraal wat moet/helpt: de provincie heeft vertrouwen in de decentrale partners in de uitvoering van gebiedsprojecten, maar in geval van complexe projecten die (gemeente)grensoverschrijdend zijn, kan de inzet van de provincie helpen. De provincie neemt deze rol alleen als deze toegevoegde waarde heeft en/of het provinciale doelen betreft die niet de verantwoordelijkheid van de decentrale partners zijn.
- Van toetsing naar ontwikkeling: in de beleidsrealisatie en -uitvoering is de provincie niet meer alleen kaderstellend en toetsend daaraan, maar ook meedenker en –doener in de uitvoering. Zeker in complexe gebiedsopgaven waar sprake is van meervoudige doelen, is alleen toetsing achteraf niet (meer) aan de orde.
- Integraliteit leidt tot meer slagkracht
- Allianties als nieuwe werkvorm

Het IGP verbindt daar waar er in één gebied sprake is van meervoudige doelen/stapelingsopgaven, en verbinding kan leiden tot efficiencywinst/meer waarden creëren. Het programma zal stimulerend en ondersteunend zijn voor de inzet van de provinciale middelen en capaciteit in het hele fysieke domein vanuit verschillende beleidsvelden. Het programma is daarmee faciliterend: het ondersteunt andere provinciale programma's en budgetten en geeft zo nodig extra focus aan en vult aan waar deze te kort schieten. Leidend principe is: 'alleen ga je sneller, samen kom je verder'.

4. Uitwerking Integraal Gebiedsontwikkelings-Programma

4.1 De Criteria

Het IGP investeert in een integrale benadering van gebiedsontwikkeling. Het budget vanuit het IGP voegt toe bovenop budgetten uit bestaande programma's en projecten om de integraliteit te bewerkstelligen en meerdere provinciale doelen te bereiken in een gebied. Dit is wat IGP-projecten beogen: de toekomstkansen van een gebied worden op een integrale wijze benaderd, met focus op provinciale doelbereiking. De inzet vanuit het IGP moet selectief worden gepleegd: de bijdrage vanuit het IGP-budget moet in verhouding staan tot het totale investeringsniveau in een gebied. Daarom zijn *criteria* en een procesgang (zie hierna) omschreven die 'de lat hoog leggen'.

De criteria voor een project om IGP-investeringsbudget in te kunnen zetten, zijn:

- a. Er is sprake van een programma-overstijgend doelbereik: meervoudige doelen die geprogrammeerd zijn in meer dan één bestaand provinciaal programma of beleidsveld;
- b. Inzet van provincie Utrecht doet er toe: zonder inzet laten we provinciale doelen liggen en/of krijgt het project geen voortgang;
- c. De rol³ en de inzet van provincie Utrecht wordt gedragen door de andere deelnemende partijen: er bestaat commitment over ieders rol en inzet;
- d. Er is reëel zicht op uitvoering.

Naast investeringsbudget is het ook mogelijk om in de voorbereidende stappen procesgeld uit het IGP in te zetten om de samenwerking en bundeling van inzet te stimuleren.

4.2 De IGP projecten

Het IGP 2012-2019 omvat momenteel 9 gebiedsprojecten. Deze voldoen in ieder geval aan de eerste twee criteria (zie paragraaf 4.2.1): er is sprake van een doelbereik dat bestaande programma's te boven gaat (integrale inzet vanuit verschillende programma's); de provinciale inzet 'doet er toe' (zonder de extra provinciale inzet geen voortgang).

De fase waarin de projecten zich bevinden, verschilt sterk (van vooronderzoek t/m planuitwerkingsfase). Zeker in de vooronderzoeksfase en verkenningsfase is 'aftasting van ieders rol en realistische inschatting van realiseerbaarheid *in proces*'. Het is de inschatting bij de 9 genoemde projecten dat uiteindelijk alle projecten ook aan criteria c en d voldoen: tussen provincie en partners bestaat overeenstemming over elkaars rol en inzet (op basis van commitment bij de partners zelf), en er is een reëel uitzicht op uitvoering van de gewenste gebiedsontwikkeling.

De IGP-projecten zijn de volgende:

Project/gebied	Omschrijving/integrale rol provincie
1. Kop van IJssel	Transformatie van bedrijventerrein naar een binnenstedelijk woon/werkgebied. Voorwaarde daarvoor is de uitplaatsing van

³ Zie voor mogelijke rollen die de Provincie kan vervullen in verschillende (fasen van) projecten de Nota Samenwerking (PU, november 2011)

	<p>milieuhinderlijke bedrijvigheid. Door de transformatie wordt het centrumgebied van Amersfoort vergroot en wordt de ligging aan de Eem (recreatief) benut. Aandachtspunt is de mogelijke verbetering van de OV-bereikbaarheid van het Eemplein.</p> <p><i>Rol provincie:</i> beschikbaar stellen van fondsen/middelen om de gebiedsontwikkeling op gang te brengen. Daarnaast onderzoek naar inzet van voorfinanciering/garantstelling etc.</p>
2. Stationsgebied Driebergen Zeist	<p>Ontwikkeling van een compacte OV-Knoop, uitbreiding naar vier sporen, de N225 doorkruist het spoor door middel van een tunnel en herinrichting van het busstation. Het stationsgebied van Driebergen-Zeist is meer dan een knooppunt voor openbaar vervoer en een drukke weg. Er zijn bedrijven en woningen gevestigd, er ligt mooie natuur en het gebied is de poort tot de Stichtse Lustwarande. In het gebied liggen provinciale doelen op het vlak van economische ontwikkeling, mobiliteit, ruimtelijke ontwikkeling, recreatie, natuur en landschap.</p> <p><i>Rol provincie:</i> (Mede)investeren in economische ontwikkeling, mobiliteit, ruimtelijke ontwikkeling, natuur en landschap.</p>
3. Hart van de Heuvelrugprojecten en Vliegbasis Soesterberg	<p>Reconstructie van gebieden met het oog op versterking van natuur, recreatie en cultuurhistorie, zorg, wonen en werken. Aan de orde is een heroverweging van de plannen om exploitatie sluitend te krijgen.</p> <p><i>Rol provincie:</i> (Mede)investeren in ruimtelijke ontwikkeling, natuur en landschap.</p>
4. Hof van Breukelen	<p>Transformatie van bedrijventerrein en stationsgebied naar gemengd woon/werkgebied. Kwaliteitsimpuls en binnenstedelijke ontwikkeling. Realisatie P&R voorziening. Kansen voor leggen van recreatieve koppeling met Groene Hart.</p> <p><i>Rol provincie:</i> (Mede)investeren in mobiliteit. Aanjager ruimtelijke, economische en recreatieve ontwikkeling.</p>
5. Het Klooster	<p>Ontwikkeling van Blue Port. Inpassing Cultuur-historie (NHW). Er is een ruimtelijke relatie met A12 Zone (Laagraven).</p> <p><i>Rol provincie:</i> (Mede)investeren in mobiliteit. Aanjager ruimtelijke, economische en recreatieve ontwikkeling.</p>
6. Utrecht Oostrand	<p>Inpassing van de ring A27, versterken van stad-landrelatie, bredere functieontwikkeling in combinatie met Utrecht Sciencepark en tram naar de Uithof.</p> <p><i>Rol provincie:</i> (Mede)investeren in mobiliteit. Aanjager ruimtelijke, economische en recreatieve ontwikkeling.</p>

7. A12-Zone	<p>Potentiele grootschalige (binnenstedelijke) Verstedelijkings locatie voor de langere termijn; transformatie naar gemengd stedelijk gebied. Revitalisering van het gebied. Benutten van kansen voor versterking economische structuur van Utrecht. Verbeteren van bereikbaarheid. Kwaliteitsimpuls OV.</p> <p><i>Rol provincie:</i> in verkenningsfase coördinator (afstemming /monitoring/agendering/borging), daarna regierol (vanuit bovengemeentelijk belang). (Mede)investeren in mobiliteit.</p>
8. Noordelijke Randweg Utrecht	<p>Inpassing van de ring Utrecht, verbeteren van de bereikbaarheid, versterken relatie stad-land, benutten van kansen voor gebiedsontwikkeling aangrenzende gebieden. En versterken recreatiemogelijkheden.</p> <p><i>Rol provincie:</i> (Mede)investeren in mobiliteit. Aanjager ruimtelijke, economische en recreatieve ontwikkeling.</p>
9. Recreatieve Uitloopgebieden, Utrecht en Amersfoort	<p>Duurzame ontwikkeling, beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen door combinatie met andere functies, in samenwerking met private partijen. Versterken verbinding stad-omeland, combineren recreatie, ecologie, (stads-)landbouw, zorg, woon en werkfuncties.</p> <p><i>Rol provincie:</i> Aanjager ruimtelijke, economische en recreatieve ontwikkeling</p>

Een globale planning van de inzet van middelen is hieronder weergegeven.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Kop van Isselt	■												
2. Stationsgebied Driebergen Zeist		■											
3. Hart van de Heuvelrugprojecten en Vliegbasis Soesterberg				■									
4. Hof van Breukelen					■								
5. Het Klooster						■							
6. Utrecht Oostrand							■						
7. A12-Zone								■					
8. Noordelijke Randweg Utrecht							■						
9. Recreatieve Uitloopgebieden, Utrecht en Amersfoort				■									

Het motto bij deze IGP-projecten is: alleen ga je wellicht sneller, maar samen kun je verder komen!

Om de toekomstkansen van deze gebieden integraal te kunnen oppakken én het doelbereik voor de provincie te optimaliseren, is het van groot belang binnen de provincie de samenwerking en bundeling van inzet (kennis, bestuurskracht, middelen) te zoeken. Want als de provincie in deze

gebieden alleen via afzonderlijke programma's zou acteren, dan ligt inefficiëntie op de loer. Doelen worden dan onderling elkaars tegenstrevers, en samenwerkingsvoordelen blijven onbenut. Willen externe partijen de provincie herkennen als een slagvaardige partner, dan is gebundelde inzet vanuit meer provinciale programma's nodig. In die zin kunnen projecten uit het gebiedsprogramma Hart van de Heuvelrug gezien worden als een positief voorbeeld. Want dit is wat IGP-projecten beogen: de toekomstkansen van een gebied worden op een integrale wijze benaderd, met focus op provinciale doelbereiking.

4.3 De Spelregels voor inzet

In gebiedsontwikkeling werkt de provincie altijd samen met externe partners. Samenwerking met (particuliere) eigenaren, beleggers, investeerders en (toekomstige) gebruikers in gebiedsontwikkeling vraagt om een flexibele aanpak. Voorwaarden en budgetten kunnen daarom niet vooraf gedetailleerd worden vastgelegd:

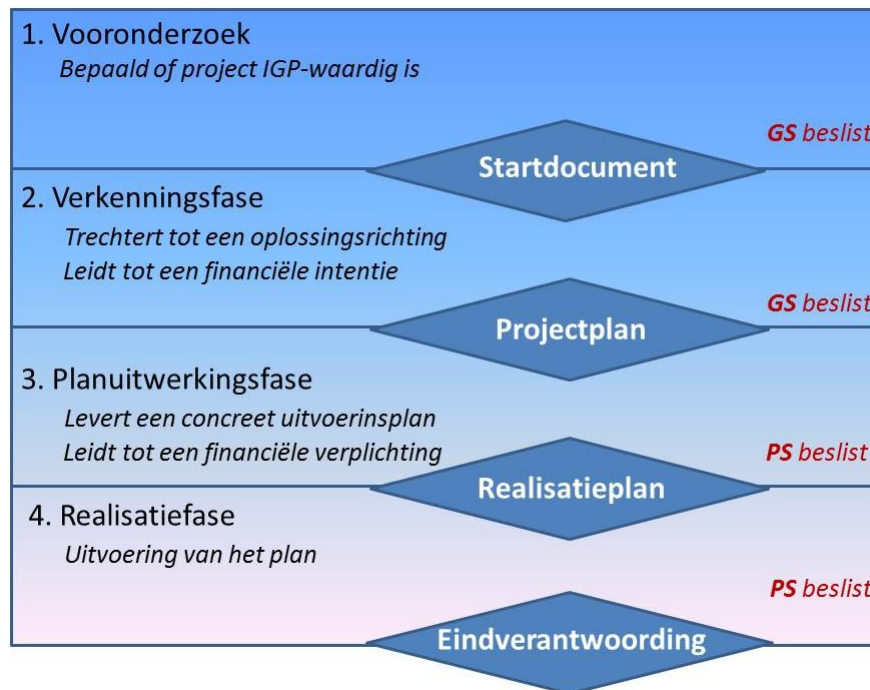
- Beleid en (planologische) voorwaarden alleen zorgen vaak niet voor de noodzakelijke investeringen door derden. De provincie zal in het geval van gebiedsontwikkeling ook zelf positie moeten innemen.
- Niet ieder initiatief tot gebiedsontwikkeling komt gegarandeerd tot uitvoering. Een ontwikkelproces kent verschillende fasen (initiatief, planontwikkeling, realisatie en beheer) met telkens een go-no go moment.
- Partners, procesverantwoordelijkheid, allianties, focus en afspraken kunnen per fase van het ontwikkelproces wisselen. Dat geldt ook voor de betrokkenheid en inzet van de provincie.
- Gebiedsontwikkeling staat of valt bij het benutten van 'windows of opportunities'. Een gebeurtenis, bijvoorbeeld het plotselinge vertrek van een bedrijf of verkoop van grond, maakt onverwacht lang gewenste ontwikkeling mogelijk.

Deze kenmerken van gebiedsontwikkeling maakt dat we goede spelregels moeten afspreken met elkaar en met onze partners over het doorlopen van de verschillende fasen en verantwoordelijkheden in besluitvorming. Deze spelregels passen op de fasen en stappen die doorlopen worden in ieder gebiedsontwikkelingsproject.

De spelregels IGP beschrijven de besluitvormingsvereisten bij de PU om te komen tot een beslissing over eventuele financiële bijdrage van de provincie (zowel vanuit bestaande budgetten als vanuit het IGP). De spelregels schetsen de stappen die een opgaven/project/programma doorloopt van verkenning, planuitwerking tot en met realisatie, inclusief de bijbehorende beslismomenten. Elk beslismoment kan een 'go' of 'no go' besluit opleveren. Het doel hiervan is om te verantwoorden hoe een beslissing om over te gaan naar de volgende stap, tot stand is gekomen, wat de beslissing inhoudelijk bevat en wat het eventuele vervolgtraject is. Per beslismoment dient te worden voldaan aan het bijbehorende informatieprofiel. De Spelregels zijn daarmee een beleidsmatige beschrijving van wat er aan informatie dient te worden aangeleverd en door wie. In figuur 2 zijn deze stappen geïllustreerd.

Het doorlopen van het stappenplan doet de provincie niet alleen, maar samen met externe betrokken partijen. De inzet, betrokkenheid, rollen en allianties kunnen verschillen per fase en per project en is altijd maatwerk. In figuur 2 is aangegeven wie voor de provinciale besluitvorming per

stap beslist (GS of PS). Parallel aan provinciale besluitvorming zal ook bij betrokken partners besluitvorming plaatsvinden.

Figuur 2: Te doorlopen stappen in een gebiedsontwikkelingsproject, met in de ruiten de beslisdocumenten op basis waarvan GS of PS voor Provincie Utrecht beslist om tot de volgende stap over te gaan.

In een voortgangsrapportage wordt bijgehouden wat de stand van zaken is met betrekking tot IGP-projecten in de verschillende fasen. Deze voortgangsrapportage wordt jaarlijks als bijlage bij de jaarrekening uitgebracht en biedt daarmee tevens input voor de verantwoording ten aanzien van eventueel door te schuiven budgetten.

4.3.1 Vooronderzoek

Het vooronderzoek is bedoeld om helder te krijgen of het (potentiële) project 'IGP-waardig' is. In deze fase van vooronderzoek zijn er nog geen financiële verplichtingen ten aanzien van investeringen vastgelegd. Welk kan er voor het uitvoeren van het vooronderzoek procesgeld uit het IGP ingezet worden.

In het vooronderzoek wordt bepaald wat de inhoudelijke scope, de mogelijke verbinding en meerwaarde van integrale aanpak, de geografische omvang, tijd en/of doel en de mogelijke rol en betrokkenheid van de provincie verkend. De uitkomst kan leiden tot aanscherping van bestaande opgaven of ontwikkelrichtingen. Ook kan de uitkomst aanleiding zijn om (bestuurlijke) afspraken te maken tussen de verschillende betrokken partijen met betrekking tot het vervolgproces.

Het vooronderzoek levert een **startdocument** op met een bijbehorende factsheet. Het startdocument wordt met een advies van het CMT ter besluitvorming aan GS voorgelegd en ter kennisgeving aan PS. In deze beslissing van het college is duidelijk wat de definitie en afbakening van het probleem/de kans is, en hoe het proces van de verkenningsfase eruit gaat zien. Op basis van een positief besluit kan de **verkenningsfase** worden doorlopen.

4.3.2 Verkenningsfase

De verkenningsfase start formeel met het een positief besluit over het startdocument. Voor het uitvoeren van de verkenningsfase kan procesgeld uit het IGP worden ingezet.

Kern van de verkenningsfase is het trechteringsproces: van veel oplossingsrichtingen/brede scope op opgaven trechteren naar een robuuste voorkeursbeslissing met één 'voorkeursalternatief' dat uitgewerkt is in een **projectplan**:

- Er is een eenduidige scope voor het project en hoe daartoe is gekomen (uitgesloten andere oplossingsrichtingen/alternatieven)
- Er is zicht op beschikbare middelen en benodigde middelen vanuit het IGP
- Heeft betrekking op één of meerdere samenhangende projecten en/of maatregelen (integrale karakter moet duidelijk zijn; meerwaarde bovenop individuele projecten/maatregelen)

De verkenningsfase levert een '**projectplan**' op. Dit projectplan wordt in principe genomen binnen maximaal twee jaar na het positieve besluit over het startdocument. Aan de hand van de resultaten van de verkenning wordt bepaald of er sprake kan zijn van financiële bijdrage uit het IGP, en zo ja, of het project dan wel onderdelen daarvan uitgewerkt kan worden in de planuitwerkingsfase. In het realisatieplan is duidelijkheid over:

- Overeenstemming is tussen betrokken partijen over het uit te voeren voorkeursalternatief
- Voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om het voorkeursalternatief – binnen de voorgestelde planhorizon – te realiseren
- Is voldaan aan de inhoudelijke vereisten van het informatieprofiel.

Indien er niet aan alle punten wordt voldaan, wordt er geen besluit genomen over het realisatieplan.

De **intentie** om tot een financiële betrokkenheid van de Provincie (IGP-middelen naast andere middelen) en andere partijen over te gaan, wordt vastgelegd in een bestuursovereenkomst. De bestuursovereenkomst bevat een uitwerking van de bestuurlijke, juridische en financiële afspraken, een beschrijving van de uitvoeringsstrategie en de invulling van het opdrachtgeverschap voor de (deel)projecten en te volgen procedures bij de planuitwerkingsfase.

Het projectplan wordt met een advies van het CMT ter besluitvorming aan GS voorgelegd en ter kennisgeving aan PS. Op basis van een positief besluit hierover kan de **planuitwerkingsfase** worden doorlopen.

4.3.3 Planuitwerkingsfase

In de planuitwerkingsfase wordt de beslissing voorbereid die de realisatie van het voorgenomen (deel)project wettelijk en financieel moet mogelijk maken. Voor uitvoering van de planuitwerkingsfase kan procesgeld uit het IGP ingezet worden. De planuitwerkingsfase wordt afgerond met een **realisatieplan**. Deze wordt in principe twee jaar na de voorkeursbeslissing genomen, tenzij hierover andere afspraken zijn gemaakt.

Het besluit over het realisatieplan is gekoppeld aan bestuursrechtelijke besluiten uit andere procedures zoals bestemmingsplanprocedures, waterwet, vergunningprocedures ect. De stappen die in de planuitwerkingsfase moeten worden genomen worden grotendeels bepaald door deze procedures/wettelijke regimes.

Essentie van het realisatieplan is dat er finale duidelijkheid is over de scope van het project, de realisatieperiode, het budget, de verdeling tussen de partijen, het kasritme en de marktbenadering. Het realisatieplan heeft betrekking op één of meerdere samenhangende projecten en/of maatregelen of een samenhangend programma. Indien er in de planuitwerkingsfase afwijkingen ontstaan ten opzichte van de in het projectplan aangegeven scope, marges en randvoorwaarden, kan het project in voorkomende gevallen terug worden verwezen naar de verkenningsfase of anderszins worden aangepast. Dit kan worden besloten tijdens een bestuurlijk overleg. Eventueel kan dan de bestuursovereenkomst, met daarin opgenomen het projectplan, worden gewijzigd.

Met behulp van een uitvoeringsstrategie worden projecten die zich in hetzelfde gebied afspelen onderling afgestemd. Onderdeel van die strategie is dat de voortgang van de deelprojecten in de planuitwerkingsfase regelmatig wordt afgestemd zoals in het projectplan is vastgesteld. Voor verschillende deelprojecten kunnen verschillende overheden/partijen verantwoordelijk zijn. Een bestuursovereenkomst is een geëigend middel om wederzijds commitment bij de uitvoeringsstrategie vast te leggen. In de terugmelding zal expliciet aandacht worden besteed aan deze samenhang.

In het **realisatieplan** is opgenomen:

- Er overeenstemming is tussen betrokken partijen over de uit te voeren (deel)projecten
- Er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om deze (deel)projecten – binnen de voorgestelde planhorizon – te realiseren
- Voor Provincie Utrecht: onder welke voorwaarden de financiële middelen vanuit het IGP beschikbaar worden gesteld aanvullend op andere provinciale middelen
- Er is voldaan aan de wettelijke vereisten
- Er is voldaan aan de inhoudelijke vereisten van het informatieprofiel.

Het realisatieplan wordt aan PS voorgelegd, met een advies van het CMT. Met het nemen van een besluit wordt ook een financiële verplichting aangegaan. Op basis van een positief besluit hierover kan de **Realisatiefase** worden doorlopen.

4.3.4 Realisatiefase

De Provincie Utrecht heeft in beperkte mate een rol in de exploitatie van projecten. In het realisatieplan is opgenomen onder welke voorwaarden de middelen vanuit Provincie Utrecht ingezet worden. Tijdens de realisatie worden de ijkmomenten gevolgd. Na afronding van de realisatiefase wordt verantwoording afgelegd over de ingezette middelen en de gerealiseerde doelen in een **Eindverantwoordings** document.

4.4 Anders werken is anders uitvoeren

Het IGP stimuleert uitvoering van integrale gebiedsontwikkeling. Het IGP stimuleert daarmee ook het 'Anders Werken' van de Provincie Utrecht als organisatie. Een bijkomend doel (en effect) is dan ook dat het IGP bijdraagt aan de ontwikkeling van Provincie Utrecht als lerende organisatie:

- Verbinden van beleidsvelden op alle niveaus (werkvloer, CMT, politiek)
- Verbinden van beleid en uitvoering op alle niveaus
- Leerervaringen onderling benutten

